

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLÉM

La llengua catalana ab caràcter oficial per totes nostres relacions inclús ab el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil y per el règim intern de la Nacionalitat Catalana y pera ser àrbitres de nostra administració.

Que siguin catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions é impostos per contribuir als gastos generals del Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintes o lleves y facultat de poder contribuir a la formació del exèrcit del Estat Espanyol per medi de voluntaris ó diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realisa la Unió Catalanista, tenen el dret y 'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme català, qualsevulga que siga liur pensar y sentir en matèries **religioses, polítiques o socials**.

SUMARI

Tribut d'amor per *Manel Alcántara y Gusart*.—Esguards, per *Franc*.—Englantines: La Sardana, per *Joaquim Delclós y Dols*.—La patriòtica Sardana, per *Pere Ramoneda Ferrer*.—L'Empordà, per *Joan Maragall*.—El triomf de la Sardana, per *Angel Torres*.—La Santa Espina, per *Angel Guimerà*.—La Sardana, símbol de llibertat, per *R. Casals y Peypoch*.—La nit del amor, per *Santiago Rusiñol*.—Unió Catalanista: Secció oficial. —En elogi de la Sardana, per *Joan Balcells*, *Lluís Camós*, *Josep Casanovas (Paixero)*, *Cassà Casademont*, *J. B. Espadaler*, *Francesc de A. Font*, *Josep Gols*, *E. Guiteras*, *J. Lamote de Grignon*, *Joan Manen*, *Jaume Pahissa*, *J. Pecanins*, *Francisco Peracaula*, *Francesc Pujol*, *Joaquim Riera*, *Josep M.ª Soler*, *Josep Vicens (Xaxu)*.—Aplec de la Sardana, per *Pere Jordi*.—Noves.—Festa de Joventut.

Tribut d'amor

Sardana! Dansa nacional de Catalunya! Els enamorats del teu ritme, avui volen palesarte el seu amor en el coral acatament d'un homenatge.

No un homenatge fret y cerimoniós com un ritual, avui; sino ardent y vibrant com una besada.

Homenatge de sol y de vessant florida; de baf vagorós de ciutaty de sentor resinosa de montanya; de rostre acolorat y de percutint vibració de rialla; de roent esclat de rosella y d'odorant volejar de ginesta.

Y't rendim l'homenatge d'aquest elogi bategant, perque ets invocadora, dansa nacional de Catalunya.

Perque, acostumada en els teus orígens que la teva acompassada potencia empenyia a sortir el sol triomfant del torment d'una llegenda de fosca y d'esclavatge, dones la frisansa d'una llibertat radiant, tot just en auba.

Perque, lliberalíssima, a tothom aculls en el teu rotlló; y el teu ritme acorda ab els batecs del cor de la terra.

Perque amparada en el fons blau del mar y del cel de la nostra Patria ets gloriosa y serena com una gesta heròica.

Perque tens el gest noble y l'armonia triomfanta.

Perque en aquesta armonia hi portes quelcòm immortal qu'es nostre; quelcòm qu'enardeix y aixampla el pit y espurneja els ulls.

Perque llenses a la lluita y atures a la contemplació de la bellesa.

Perque dones la fortitut de les mans que's relliguen y abrillantes l'esguart y omplés l'ànima de confiança; noble confiança.

Perque poses abnegació en el pit y forsa en el bras pera tota acció generosa.

Perque a l'enfront hi poses l'amic y al costat l'enamorada; Sardana, dansa nacional de Catalunya.

Perque serà al teu compàs que celebrarem la victòria de la llibertat de la Patria.

Per la dolcesa que exhales. Perque fas descloure els llavis en l'èxtasi del teu ritme. Perque fas girar els ulls enlaire.

MANEL ALCÁNTARA Y GUSART.

Esguards

Un bell instant en que l'esperit serenament reposa del brugit de la cotidiana lluita, un petit parèntesis en la nostra vida, es agraïvol en alt grau; que no tot en eix món deuen ésser realitats crudels, amargues, car tant sols sia per un moment, per damunt de la matèria devèm enlairarhi lo immortal, l'ànima.

La propera festa, aquell jorn de joia en el qual una volta a l'any els nostres cantaires deixen sentir ses millors passades, es per nosaltres els enamorats de lo nostre, queleom més gran, més intensament bell que aquelles festes en les quals per mil·lèsima volta se'ns parla de coses que sabèm ja de memòria y fan vibrar tot nostre ésser impulsat per un sentiment de dolor, davant les malvestats passades.

Tancarem els ulls, y els cants Patris arribaran fins al esperit, tot dolcesa, impregnats tots ells d'un exquisit perfum de queleom que forma part de nosaltres mateixos, y l'arpa del sentiment vibrarà dintre 'l cor escampant per nostres venes una fortitut que'ns donarà força y braó, infondintnos aquella noblesa que'ns empeny vers el camí del ésser.

El cant de les tenores, el ritme exquisit de una sardana, representa per nosaltres quelcòm més que la materialitat d'uns compassos, queleom més que'l sò agraïvol d'una cansó, car ella es la veu de lo immortal, de lo que no mòr, qu'esdevinguda armònica truca al cor dels fills de la noble terra catalana, posant en els llavis dels uns la mel que borra'l regust de la fel beguda en defensa de la mare Catalunya; ella es qui truca al cor dels rene-gats com una mare qui amorosa recorda al fill esgarriat qu'es nascut de ses entranyes, deixant caure en ses orelles aquelles paraules que sols sab dir una mare y per les quals a no tenir cor de roca, jamai podran tindre un no eap llavis.

No devèm avergonyirnos d'ésser tal com som, ans al contrari, ab orgull devèm proclamarho; bressèm suaument l'ànima nostra al ritme exquisit de nostra dansa, qu'es la Patria santa la qui canta; guardèm al cor son cant, qu'ell ens donarà braó pera la lluita que la redimirà de tot esclavatge, posantla a xopluc de tot ultratge.

Es per això, amics meus, que trobo bell aquell instant en que l'esperit serenament reposa...

FRANC.

ENGLANTINES

LA SARDANA

*Ja hi tornaran de parella en parella,
tota ma Patria cabrd en eixa anella...*

MARAGALL

Quan jo n'era petitet
ja ballava la sardana;
la ballava, y ab quin pler
la comptava y puntejava!
Els refils del fluviol
els meus jocs de nin trencaven;
y, ab el dalit dels pocs anys,
qu'es dalit que mai s'acaba,
cabriolejant, lleuger,
d'una banda a l'altra banda,
entremig de la gent gran,
que gran també m'hi trobava!
Les meves petites mans
n'estrenyien de sapades;
a l'un costat un clavell,
una flor marcida a l'altre;
y es qu'en ella hi cab tothom
tant els grans com la mainada;
que les nines de quinze anys
fan parella ab els seus avis.
Com mes anava creixent
aquell cercle o gran rotllana,
un cert batec dintre 'l cor
sentia, y no endevinava...
Y mes tart he sapigut
qu'era un símbol de ma Patria.
Quan jo n'era petitet
ja ballava la sardana.

JOAQUÍM DELCLÓS Y DOLS.

La patriótica Sardana

Acopleuvos, mos germans; acupleuvos els cors bategant impulsats pel foc de delirant entusiasmisme, assadollada la vostra ànima d'una ardenta fè en els esdevenirs. Qu'en ella, qu'en la vostra ànima les flames del més pur entusiasmisme hi brandin imperdurablement y que com en sagrada pira s'ofereixin en holocauste, batalladores, pera redimir nostra Patria.

Doneuvos amorosos les mans, sens convencionalisme de sers pobres d'esperit, sens sentirvos enemics, sens veureus extranyes. Que'ls vos-

tres brassos, garlanda formin de flors de sentiments germanivols y ab ella y la vostra fè creareu aquella ardent foguerada que ha de fondre endogaladores cadenes.

Dansèu joiosos, germans, al ritme bell de la simbòlica música.

Que'ls vostres sospirs, prenyats d'anhels de deslliuransa, 's confonguin ab les gaies notes, que muntin enlaire, que las reculli 'l vent y que les escampi arreu de nostra terra. El vent generós qu'en jorns de febro senca lluita 'l front ens besa asserenamtlo, que foragita a voltes lo innoble pera enfortir lo sà.

El vent que aportarà notes y sospirs y estrofes de lliberatrius cants y esbatecs de cors, com a pòlen fecondant que farà brotar en tots els sers la primerenca florida d'una esperança en els esdevenirs de nostra Mare Catalunya.

Vejeulo 'l sol de nostra Patria acosat y perseguit. No oi que melangioses muntien les notes en l'espai, com cant prenyat de tots els dolors, de totes les desesperacions? No oi com en un plany que opressiona les ànimes sedentes uns crits ofegats, mancats de forsa ja? Són de una Mare 'l crit ronc de tant que va cridar l'apoi dels seus fills entretinguts en xorques lluites. Y com en la llegenda 'l Sol cada día 's sostrau de l'esguart d'ella, mes jamai ix esplendent, coronat per la Victoria.

Es lluisor d'una passada grandesa la seva ja al seu foc amantíssim no s'estronquen les llàgrimes dels ulls de nostra Mare Catalunya, perque 'l seu foc no té la vitalitat d'uns venturosos temps.

Doncs be, germans; qu'en la nostra dansa nacional, ont tots els *passos* són *curts* per dissort nostre, vullau junyir al ensemps que les mans els vostres cors en un sol, que bateguin integralment impulsats per ardorosa fè, d'amor a nostra terra.

Que'l cant del gall, al eixir en son carro d'or l'aubada, soni en vostres oïts com bèlic clarí, no per anar a la lluita com a host de guerrers sedents de marcar de rojor les pàgines de la Historia del seu poble, sinó ananthi com a homes conscients qu'en la forsa indestructible que'ls uneix en comú ideal, saben exigir lo qu'es un deure.

Y aleshores, si ho feu aixís, germans, veurèu un jorn eixir esplendent el Sol de la Victoria y els vostres *passos* tindran raó d'esser *llargs* perque estarèu assadollats de joia y d'orgull per

haver estroncat les llàgrimes d'una Mare qu'es generosa fins ab els borts, hospitalaria ab els extranys y ingrats, pròdiga ab els enemics.

Danseula, germans, la bella dansa.

Uniuvos, feu el cercle prou gran pera enrotllar tot Catalunya.

PERE RAMONEDA FERRER.

Manlleu, Juliol 1912.

L'EMPORDÀ

Cap a la part del Pirineu,
vora 'ls serrats y arran del mar,
s'obre una plana riallera
es l'Empordà.

Digueu, companys, per ont hi aneu,
digueu, companys, per ont s'hi va;
tot es camí, tot es dressera,
si ens dem la mál

Salut, noble Empordà;
salut, palau del vent;
portèm al cor content
una cansó.

Pels aires s'alsará,
pels cors penetrará,
penyora es'nirà fent de germanó
una cansó!

A dalt de la montanya hi ha un pastó,
a dintre de la mar hi ha una sirena.
Ell canta el dematí qu'el sol l'hi es bo,
ella canta les nits de lluna plena.

Ella canta: pastor, me fas neguit;
canta el pastor: me fas neguit, sirena.
Si sabessis el mar com es bonic!
Si vegessis la llum de la carena!
Si baixessis series mon marit!
Si pugessis ma joia fora plena!

La sirena se feu un xic ensá,
un xic ensá el pastor de la montanya,
fins que's trovaren al bell mitg del plá
y de l'amor plantaren la cabanya:
fou l'Empordà.

JOAN MARAGALL.

El triomf de la Sardana

Siguem conscients

Tota afició, tot entusiasme per qualsevol idea que no sia solidament coneguda y sostinguda ab convicció per tots els que se'n diguin sos defensors, tindrà de passar diferents estats de febres y desencoratjaments, produint èpoques més o menys brillants en la seva historia.

Aixís ho veïem tant en el Catalanisme com en la sardana, degut an els que s'han cregut esser catalanistes pel sol fet d'haversen volgut dir, o esser sardanistes per haver ballat la nostra dansa, però que no han tingut prou convicció pera sostindre-la ni l'han coneguda prou per aïmar-la.

No es que aquests estats anormals siguin perjudicials pera cap idea, ja que sempre sol passar que després de les hores de revolta, quan la calma renaix, els conseqüents mes aviat augmenten que disminueixen; prova n'es, aquell Catalanisme dels *cuatro locos*, que després de promoure l'aparatos moviment de Solidaritat Catalana, y de sufrir lluites y desercions, ha quedat forsa més multiplicat.

No es d'estranyar, doncs, que la nostra dansa qu'any enrera, un petit nombre d'empordanesos la puntejaven en qualque indret de la nostra ciutat y que no fa molts anys arribà al seu major grau d'esplendor, veientse ballar en carrers, places y societats, esdevenint la dansa Nacional de Catalunya, hagi quedat altra volta, — encara que multiplicat — en un relatiu petit nucli els que la propaguen ab tot l'entusiasme.

D'aquelles multituts qu'alegremment la ballaven arreu, mireune d'esbrinar el perquè ho feien, y trobarèu que'ls que la ballaven, comprenentne les moltes bel·leses que conté, eren els menys.

La majoria, qu'es encara els que's deixen portar per totes les corrents, la conreuaven com a cosa de actualitat.

Altres, que sols ho feien per les simpaties que senten per qualsevolga espectacle al aire lliure.

Fins n'hi havien que la ballaven creguts que' ball rodó era un castellanisme, y en això hi ha quelcóm per aclarir:

S'ha de tenir present que'l ball es l'expressió de l'alegría, l'exteriorisació de les més nobles y íntimes satisfaccions, y hi ha pobles que són incapassos de produir cap acció de noble alegría; podrán aquets pobles tristos y esquerps droduir balls de qual moral no cal insistir, com són *muchichas*, *garrotins*, mes la franquesa y ivgorositat que són les característiques de les

danses, no les posseeixen, perque en son carac-ter són sensacions jamai sentides.

El ball rodó que's conreuà arreu de Europa, li ha succeït, doncs, que'l passar per aquets pobles l'han embrutit, trasformantlo en una cosa que acertadament n'anomenen l'*agarrao*.

Tots aquests elements, doncs, que són els qu'han produït aquest estat de decadencia, no han demostrat res més que manca de coneixement de la nostra dansa, d'aquesta dansa tant noble per l'alta significació de germanor que representa, en que'l goig d'un poble s'unifica entre tots els seus estaments socials, qu'es orgull d'una rassa, y nosaltres que'ns trobem en aquesta festa anyal de nostra dansa, no casualment, sinó per convicció, la devem fer estimar en els qu'encara no la coneixen a fons, mes en el doble sentit de dansa com a alegre expansió de goig, y com a característica de les nostres democràtiques costums.

Si aixís ho fem, segurament no sols els que no la coneixen, sinó fins molts que l'han ballat y que are 'n reneguen per insípida — lo mateix que ha succeït en el Catalanisme per *retrogrado* — la ballarán y'n serán fermes defensors, treballant junts pera que tothom la conegui, convenuts de que'l dia que tots els catalans ens veurèm reunits en una mateixa anella, les alegres notes del contrapunt serán el cant victoriós del gall (com canta la llegenda) que veurà sortir el sol de la nostra llibertat.

ANGEL TORRES.

LA SANTA ESPINA

Som y serem gent catalana
tant si's vol com si no's vol,
que no hi ha terra ab més ufana
sota la capa del sol.

Deu va passarhi ab primavera
y tot cantava 'l seu pas
y canta encara la terra entera
y canta que cantarás.

Canta l'aucell, el riu, la planta,
canta la lluna y el sol;
tot treballant la dòna canta
y canta al peu del bressol.

Y canta dintre de la terra
lo passat, ja mai passat,
y jorns y nits de serra en serra
com tot, canta el Montserrat.

ANGEL GUIMERÀ.

La Sardana, símbol de llibertat

La nostra dansa nacional, es sens dubte, la més democràtica, la més germanívola, la més igualitària y's pot dir que la més bella de totes les danses que actualment se coneixen, y potser per esser de tant admirable faisó, de tant enlairat puritanisme, no ha arribat a conquerir aquella glòria que l'estima y l'afecció dels fills de la terra catalana haurien hagut de tenirli.

La Sardana, símbol de llibertat en totes ses manifestacions, solsament s'ha conservat en llur valor positiu, en la comarca empordanesa, qu'es d'aont prové. Això no vol dir que també la Sardana's puntegi ab dalit en nostra Ciutat y en quiscunes d'altres, emprò no's pot negar que a l'Empordà's conserva y's balla ab tota sa puresa, en tota sa integritat; no en va aquella terra, es terra de llibertat.

D'ensà que esdevingué dansa nacional de Catalunya, que fou en aquella època de ferma y continuada acció catalanitzadora, qu'en nostra Barcelona's conreuà ab bastant dalit per tot el jovent de tots els estaments, tant rics com pobres; semblà per uns moments que ja s'havia arribat an aquella unió esperitual catalana que tant de falta li fá a la nostra Patria; semblava talment com si s'anés a la depuració d'aquest ambient tant castellanisat de la nostra Urb; semb'ava com si s'anés també a la pau y treva de tots aquets conflictes entre'l capital y'l treball que tant trastornen a la nostra volguda Barcelona, emprò no fou aixís; com tot lo que no's sent com cosa nostra com una característica del nostre ésser catalá, passa, com cosa de moment, passatjera, sens deixar altre rastre que l'amor que li té aquest jovent catalanista, amarat d'amor a la propia Patria, que encara anyalment té l'honor de promoure un hermosíssim Aplec, en elogi de la mateixa.

Cal, doncs, que tots els catalans que perseguim la llibertat de la nostra Patria, honorèm la nostra dansa ab fervor, perquè ella es el verdader símbol dels nostres anhels lliberalíssims, l'únic esplai que'ns queda pera quan hàgim conquerit ab els propis esforços les nostres reivindicacions; siguem tots els catalans que al voltant de la pira fumejanta de totes les ignominies y tiràniques expoliacions, puntejem ab un goig inefable la nostra dansa nacional, símbol únic de la nostra llibertat.

R. CASALS Y PEYPOCH.

LA NIT DEL AMOR

Cantém, companys, cantém tots junts;
el vespre es curt y el dia arriba;
cantém ben alt, cantém ben fort
que'l cant es goig pel cor que estima.
Cantém l'amor que portém dins,
femlo arribar dalt la finestra,
femlo arribà als llavis vermells,
femlos besar tot aquet vespre.
Cantém y ballém.
que ja dormirém
quan morirém.

Que cada veu sia un petó
y cada cant una abraçada,
que'l cant ens porti aprop dels ulls
dels ulls seréns de la estimada;
que tot cantant li poguém dir
lo que parlant no sabém dirli,
que l'estimém fins a la mort
que la volém vingui el que vingui.
Cantém y ballém,
que ja dormirém
quan morirém.

Nit del Amor, hermosa nit.
dura molt més del que are dures
que ta negror pels que estimém
alba será si la detures.
Alba será d'enamorats,
claror d'amor que aimar convida,
raig de cançons que sent de nit
porten la llum de nova vida.
Cantém y ballém,
que ja dormirém
quan morirém.

SANTIAGO RUSIÑOL.

UNIO CATALANISTA

Secció oficial

Ha demanat el seu ingrés en els rengles de la Unió el periòdic *Sol-Ixent* de Navarres.

* * *

En la darrera sessió tinguda per la Junta Permanent s'acordà per unanimitat nombrar delegats de la Unió Catalanista a les Repúbliques Dominicana y Cubana als senyors Francisco Jordana y Josep Aixelà respectivament.

En elogi de la Sardana

Entremitg de les estrebades de la lluita persistent cap a l'esser, volèm aturarnos, germans de patria, uns moments, un número tant sols, y els nostres amors reposaràn placidament, fruint del rastre que deixa aquesta tasca catalanisadora que avansa a pas de formiga, en uns passos endavant que no recularán mai més.

Si al parlar dels nostres artistes generosos y les seves gestes, sentim l'amor més pregón, quina emoció més intensa no's produirà en el nostre esser quan parlèm de coses glorioses que'l poble se les ha apropiades trobanthi la seva identificació anímica?

Quan la ciutat, montanya amunt, s'enfilará en la balconada riallera pera celebrar el VI Aplec de la Sardana, RENAIXEMENT s'haurá vestit també de festa pera lloar la dansa esdevinguda nacional. Y els seus homes, qu'han sentit una humilitat davant de tant polida empresa, trobarán l'assenyament del poble al fruir en els bells pensaments coneguts dels mestres sardanaires. Els qui viuen en el seu cor teixintli noves garlandes, parlen aixís, en tal diada com avui:

Sardana
" Terra Amunt. "

J. Balcells

PER GLORIA de nostra dansa nacional, y seguint l'hermós exemple dels iniciadors del «Aplec de la Sardana», cada any ens reunim els seus devots per rèteli homenatge; y aixís es com ha pogut lograr, mercés a l'esfors d'uns quants entusiastes, ressorgir de la vergonyosa decadencia en que desde feia anys estava postrada. Y an aquest ressorgiment—y per això són dignes de lloansa—hi han contribuït, per una part, els mestres més celebrats que abeurantse en les sentors de la terra hi han aportat inspiradíssimes obres ben assaonades d'un esperit catalanesc, y per altra, algunes cobles que a més d'una execució excelent, han demostrat posseir un enlairat criteri desterrant les heretjies qu'escudantse ab el sant nom de «Sardana» amparaven les més grolleres y exòtiques tonades.

Ara cal que'ls que ocupèm, cobles y mestres, un lloc més modest, sapiguèm seguir aquest hermós exemple, inspirantnos en el procedir dels que han arribat a la fita de la perfecció.

Joan Balcells.

MAI QUE HAGI VOLGUT parlar en el sentit de prodigar elogis a la Sardana, no he fet més que repetir les paraules del gran poeta:

«La Sardana es la dansa més bella—de totes les danses que's fan y's desfán»...

Què més podria dir?

Lluís Camós.

LES FESTES com l'Aplec de la Sardana deurien sovintejar-se en temps y pobles allà aont la nostra dansa empordanesa no hi ha fet encara arrels fondes.

La germanor que significa l'encreuament de mans formant el rotllo aont tothom hi cab, el ritme mateix de la dansa, ritme qu'es ben be especial, l'exactitut de moviments en la mateixa y la justesa dels compassos al repartiment dels mateixos, són quelcóm allà ont se distingeix el cor y el pensament de tot un poble que tingui com propia una dansa rítmica, noble y germanívola tant especial com la nostra Sardana.

Res més que gratitut ha de deure Catalunya als organitzadors de festes com «L'Aplec de la Sardana», per la seva obra de divulgació y ennobliment de nostra dansa.

Palamós.

LA SARDANA, no es pas un ball popular com qualsevol altre. Té quelcom mes intens, mes profón que fa que's diferenciï de tots els demés; y que al meu entendre, té dos aspectes completament distints. El primer, se presenta ab l'alegría del jovent, saltironer, enjogassat, rialler. El segon, es el cant, el sentiment, la vida, la Patria; en fi, es la revelació poètica de tot un poble.

Cassià Casademont.

EL NOSTRE POBLE semblava haver-se oblidat de les seves danses, y per això buscava en vá la completa exteriorisació de la seva alegría en les dances exòtiques que li servien, en els balls forasters qui li brindaven...

Però ara ja quasi tots els nostres balls han renascut, y fins la Sardana, la solemniat Sardana, que abans semblava únicament patrimoni sols d'una part de Catalunya, s'ha anat tant engrandint, que dintre sa grandiosa anella hi ha capigut tota la Patria.

J. B. Espadaler.

QUE PUC DIRVOS en elogi de la Sardana, jo, més fet a barallarme ab les solfes que ab les lletres, que no sigui repetint la poesia del mai prou plorat Maragall?

No més sé qu'es pera mí la cansó que la mare amorosa canta al peu del bressol, y per això es noble y es santa, y la duèm al cor.

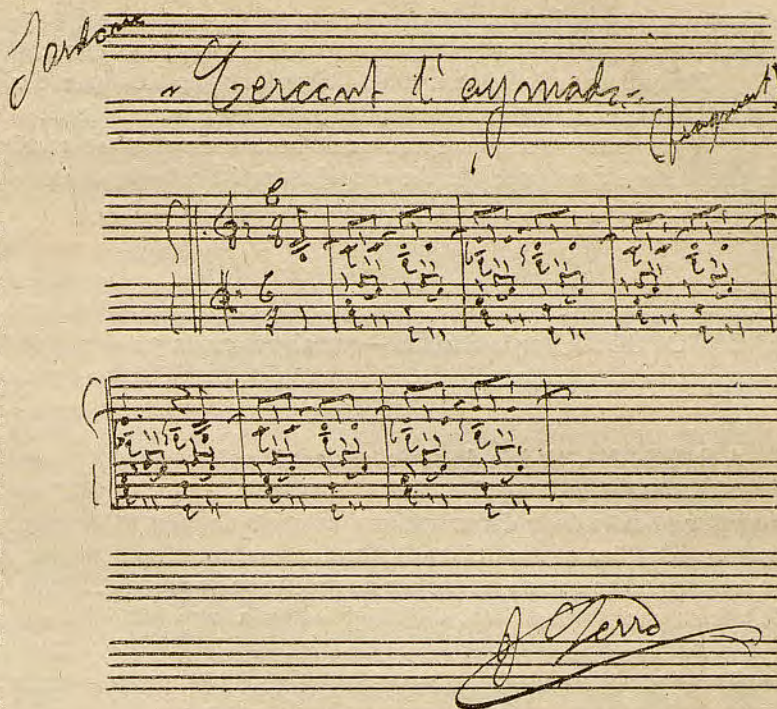
El millor elogi?

Oíu! Els músics toquen, demnos les mans y fem una rotllana gran, inmensa, aont hi càpi-guen tots els catalans; dansèm, dansèm, el blau del cel ens farà de dossier, el sol ens colrarà el rostre y en nostres ulls hi flamejará 'l goig; a nostra dreta—estrenyentnos la mà—l'aimada tindrà un somris plè de promeses...

Francesc de A. Font.

QUAN ESCOLTO per una bona cobla una inspirada sardana, són aquells moments pera mí, els de més gran goig que'l meu cor pugui disfrutar.

Es la música en la que hi trobo més dolor, perque escolto 'l seu sò delicadíssim, expressat

ab instruments musicals que són no més que de la nostra tant volguda terra. Perque 'm parla de la meua joventut, dels meus puríssims amors, de grans alegries passades...

Perque 'm parla de sers estimadíssims, que no més puc fer que recordarlos, ja que ab la seva adorable companyia, tantes voltes jo les havia escoltades...

Y perque no trobo espectacle més hermós en el món per esbargir el cor, ni tampoc més plè de poesia, que aquell que ofereix el conjunt artístic de les anelles de sardanes, incomparable per la simpatia y la gracia de les dones catalanes que la ballen.

Josep Gols.

Director del «Orfeó Tarragoní».

SENTO GOIG per la Sardana—que ab sos cants y accents de joia—tots els pobles agermana.

E. Guiteras.

LA SARDANA tindria de ser considerada pels compositors catalans com un medi d'educar musicalment el nostre poble. Pera conseguir aquest ideal, les Societats que's preocupen de fomentar el culte de la dansa nacional catalana deurien seleccionar escrupulosament, degudament assessorades, les composicions destinades a executar-se en les festes qu'elles organisessin, excluint-ne totes aquelles que no tinguessin un positiu valor musical. Aixís s'obtidria que'ls sardanistes, de poc en poc, aprenguessin a distingir entre la *musiqueta* qu'en moltes ocasions se'ls hi dona (profanant llastimosament el concepte d'art popular), y les petites obres mestres de factura y de sentiment que s'han produït y's produïrien en aquest genre, naixent, d'aquesta distinció, una natural preferencia per les últimes y un saludable avens en nostra cultura.

Meditèm els compositors sobre la importancia que pera tots nosaltres té 'l contribuir al enaltiment del nivell intel·lectual dels nostres oients. Jo crec que venfm obligats, cadascú en la mida de ses forces, a utilisar tots els medis que puguin conduir an aquesta finalitat.

J. Lamote de Grignon.

ME PLAU LA SARDANA perque té un fort sabor a clàssic que vos desvetlla recorts de lo que havèu llegit, recorts confosos y encontrats de dansa phyrrique, de Chorus, de primitiva reunió d'homes al entorn del Deu Vida, del Foc... Me plau perque no es immoral, ni enganxadissa; me plau perque es noble y perque es difícil...

Joan Manen.

Pamplona 4 Juliol 1912.

LA MES PURA y noble de les danses, per ses qualitats y per son origen, es la Sardana. Dels misteriosos fons de les boscuries ont la dansen els subtils sers fantàstics, y de les divines altures ont la destrenen els esperits purs, la portaren al món dels homes, els catalans.

La Sardana es tant plena de gracia y número com absenta de les baixes passions que són la ombra negra de les danses.

Per això es dansa mística y bèlica, mística y humana; per això la dansen els angels y les fades, els guerrers y'ls catalans.

Jaume Pahissa.

VOL DEDICAR RENAIXEMENT un número a la Sardana en la seva creuada catalanitzanta, y jo dic: molt ben fet. Després, RENAIXEMENT me demana que hi digui quatre paraules pera redimir-me del *delicte* d'haver compost sardanes, y veïeu, ja no dic molt ben fet, sino tot lo contrari, perque tinc un peu al estrep del tren que se me'n ha d'endur a Dresden, aont l'amic Llongueras m'acompanyarà en els festivals de Gimnàstica Rítmica.

Jo, en solfes, ja m'hi avinc, pero ab lletres, quan m'hi barallo, sempre 'm toca 'l rebre; cosa que m'estalviaria de dir res més, si no sabés que'ls músics hi passen massa per ganduls, y encara que no més sigui per un cop, els vui fer quedar bé.

Còm l'estimo la meua, la nostra Sardana?

Hi han coses que de tant senzilles que són ens costen molt de manifestar-les.

L'estimo d'aquella manera entusiàstica y fervorosa que jo ho faig ab les coses catalanes, més a més, quan aquestes tenen una relació amorosa ab la meua vocació artística, potser per efecte de que allavors puc endinzar-me més en els seus sentiments. Per això, jo que soc d'un temperament ben catalanesc y m'interesso per tot aquest aixàm de coses nostres, quan se tracta de música catalana, hi poso tota la meua ànima y sento unes ganes de saberne més, solsament pera que'l meu poble pogués anar a la devantera del món, en les manifestacions creadores qu'engran-deixen el nom nacional.

Y per la Sardana, germans, la més bella de les danses belles, la més catalana també, veieu si no hi tinc de tenir els mateixos desitjos. Y jo dic ben convensut, que també 'ls senten els meus companys y mestres músics aquests desitjos, y sinó, que ho diguin aquestes cobles empurdaneses llensant les notes sentimentals dels nostres compositors, si elles no han conseguit la més forta inspiració, trobant per elles aquella riquesa de motius armònics, que són una extensió de la cansonística popular, que jo'n dic la corona gloriosa de feconda inspiració.

J. Pecanins.

Manresa Juliol 1912.

LA SARDANA, essent com es la nostra dansa nacional, hem de procurar per tots els medis possibles fer-la conèixer en tots els indrets de la nostra terra catalana, ja que per desgracia encara n'hi ha que no la coneixen. Conec elements polítics o extranyes que no poden sofrir res de la nostra aimada Catalunya, pero al sentir les cobles com refilen la xamosa y típica Sardana, els veurèu ab una cara com unes Pascues, que vessa de satisfacció, y per què això? perque 'l seu ritme, de franca melodia, 'ls arriba al cor. Visca la Sardana!!

Francisco Peracaula.

Sant Sadurní de Noia.

AVOSALTRES, entusiastes balladors de la nostra hermosa dansa nacional, que aixis ja podèm anomenarla avui perque es tot Catalunya qui la dansa, voldria dirvos quelques mots que contribuissin a gloriificar-la y enlairarla més y més.

Voldria dirvos que quan l'aixerit refilar del fluviol vos crida alegrement a comensar la dansa; quan seriosos y concentrats, quiet el cos y la mirada abstreta, anèu comptant atentament els punts, freturosos de desxifrar l'enigma que us atrau y encisa, be podríeu esmersar quelcòm de la vostra atenció en *escollar* la música.

Voldria dirvos que quan ja vensuda la dificultat del compte, segurs de la victòria, enlassèu les vostres mans ab les que més properes teniu y empenèu el cadenciós balandrejar, ab displicencia si la sardana que toquen no us apar prou repicada, o ab ardorosa veemencia si el ritme es vigorós y franca la tonada, bé podríeu esmersar quelcòm del vostre discerniment en *analisar* la música.

No vui pas conferirvos missió de crítica subtil, ni vui amargarvos l'ubriagadora sensació que'l rítmic moviment us causa. Ni cal ser sabi pera comprendre una xamosa tonada, amarada d'aire de la terra, ni cal enfondir molt pera descobrir bellesa allà aont n'hi hà.

Tant sols vui dirvos que, a més del goig físic que la Sardana us dona, podèu trobarhi un goig esperitual d'ordre molt superior; que bé podèu alguna vegada sacrificar el plaer de puntejar-la vivament, si la sardana se li escaigué melangiosa al qui la feu, ab tal sia bella. Pensèu que la Sardana es quelcòm més qu'un motiu de dansar; pensèu qu'en ella la música de nostra terra es aont pot y deu donar ses més típiques notes. Escoltèula, en fi, ab el cor y no ab els peus, quan la ballèu. Certament que si aixís ho fessiu, protestaríeu indignats quan en lloc de l'escaienta Sardana, us oferissin una polka disfressada, un galop desvergonyit o una banalitat qualsevol.

Francesc Pujol.

FER RELIGIÓ, es fer patria. Fer Sardanes, es fer patria y religió. La característica de la música de la Sardana, es cultivar, unir y sublimar els sentits de Patria y de Deu.

Joaquim Riera.

Badalona

LA SARDANA, la bella dansa empordanesa, avui devinguda nacional per haverla adoptada tot Catalunya, que desde nostra infantesa hem vist fer y desfer en les plassas de nostra comarca, es per nosaltres, empordanesos, una verdadera necessitat sentir-la, ballarla o al menys vèurela ballar.

Y com nó, si desde nostres primers anys amanyaga nostres orelles en tota mena de festes, sien petites o grans, el sò dols y melodiós de la tenora y el refilet del fluvio!?

Oh!.. Y ens l'estimèem tant els empordanesos la Sardana, que per ballarla no'ns parèem en edats ni condicions, ni estaments ni nissagues.

Comensèem per fer les *balles* (aixís s'anomenen en nostra comarca) en un lloc comú, la plassa pública, aont hi acut tothom, rics y pobres, joves y vells, y es un punt de cortesia dels mes respectats, l'admetre en la rodona a qualsevol que vulgui ballar. Al moment que les mans del nou ballador toquen les dels que ja ballen, aquestes se separen per donar cabuda al nou company.

Josep M.ª Soler.

La Bisbal

QUAN CONTEMPLO, extassiat en jorns de festa, la plassa de ma vila amarada de sol y atapaïda de bulliciosa multitut qu'espera ab anhel fervorós les notes vibrantes de la Sardana pera ballarla ab la serena devoció caracterfstica dels empordanesos, espurnejen mos ulls de goig y el cor batega a impuls d'inefable alegria.

La Sardana! ¿Qui millor que nosaltres pera sentir-la com viva, penetrant, en voluptuós pessigolleig, ens incita a teixir l'anella d'amor y de joia que lliga mans y cors a la vegada? La Sardana es pels empordanesos carn de nostra carn, quelcom inherent a nostra personalitat; per xó no podiem experimentar goig més gran que vèurela feta efectiva dansa nacional, que fos ballada arreu de Catalunya, en ciutats y viles, de la montanya al plà. Jo com a bon empordanés y catalá y humil conreuador d'ella, no puc menys qu'exclamar: Visca nostra dansa nacional!

Josep Vicens (Xaxu).

L'Escala

Aplec de la Sardana

ANY VI

Ab quant goig escric aqueixes ratlles que han de dir quelcom de patria, precisament avui que sembla que aquell foc de patriotisme que va cremar ab tanta estridència en altres temps, hagi tornat a revifarse ab més entussiasme s'hi cab. Car han sigut moltíssims els que han dit que aquell amor al catalanisme havia minvat.

Però ha donat el cas, que precisament aqueixa festa que celebrèem, no s'ha entretingut durant aqueixa decadència, sino que cada any els seus organitzadors s'han sentit mes entussiasmes, perque cada any ha obtingut més èxit. O sinò, recordèu l'any passat, e moment aquell que l'*Orfeó Catalá* estava cantant el nostre himne nacional *Els Segadors*, quin espectacle ens va oferir aquella multitut, de més de deu mil ànimes que l'escoltaven ab tant gros entussiasme; tot fent voleiar els mocadors les hermoses damiseles y els joves llensant a

l'aire els llurs capells, cridaven ab tota la força de llurs pulmons: Visca Catalunya!

Va esser un acte emocionadíssim qu'encara 'l recordèem ab profunda veneració, y per això aqueix any, ens hem tornat a decidir una vegada més a celebrar aqueixa festa que ha d'esdevenir tradicional, car aqueixes bones acullides ab que hi correspon el poble catalá, l'immortalisaran per lo successiu.

Doncs siguemhi tots en l'ampla rodona de la sardana, que quan les nostres mans estiguin enllassades, extrenyèmseles ben fort, que 's recordi que aqueixa dansa es el símbol de les nostres aspiracions de llibertat, car tothom hi cab en aqueixa rodona, homes y dones, petits y grans; tots els ideals hi caben en el sagrat amor a la llibertat de la patria catalana, que un cop aqueixa obtinguda, ja coordinarèem aquells diferents ideals que hi hagin intervingut, tot ritmantlos al dols compás de la *tenora*.

Visca la Sardana!... Visca Catalunya!...

PERE JORDI.

Barcelona 1 Juliol 1912.

NOVES

RENAIXEMENT se sent orgullós de la bona acullida de que ha sigut objecte la seva demanda de col·laboració en elogi de la Sardana, adreçada als mestres compositors de Catalunya.

Es un deure que joiosament complim, el de fer ostensible, encara des d'aquestes planes, el nostre fervent y noble agraïment a tots els qui, amable y amorosament, han aportat la valúia del seu concurs a l'enaltiment de la nostra dansa nacional.

* * *

En la ressenya de la foguera patriòtica de Sant Pere Martre, que publicàvem en el nostre número passat, deiem qu'en J. Macià hi havia llegit «La bandera de Sta. Eularia», quan era «La Tomasa de la Seu» el nom de la vibrant poesia inèdita que allà llegí el volgut company.

* * *

Ha aparegut a la llum pública el primer número del setmanari satíric nacionalista *El Gall*, que, segons diu en son article de presentació, cantarà ben clar y alt per la Llibertat de Catalunya.

Porta a la primera pàgina la lletra del nostre Himne Nacional «Els Segadors», y en el text hi sobresurt ben fermament la nota catalanista.

Que per molts anys!

* * *

Ha sigut aprovat en el Congrés de l'Estat espanyol el projecte de Mancomunitats.

Nosaltres celebrém sa aprovació, pero la nostra alegria la reservém, per quant sens regateig de cap mena, tal com es, surti aprovat pel Senat.

* * *

Pel capítol general de la quarta regió, foren fetes a Madrid unes manifestacions que res tenien d'agradables per Catalunya y les seves aspiracions de llibertat, lo que motivà qu'en el dia de l'arribada de l'esmentada autoritat militar, unes altres manifestacions potser més desagradables, fossin endressades en obsequi llur.

Va esser la protesta d'unès ànimes, joves, que plenes d'amor a Catalunya y congregades, en el passeig silencios, *allí solos, erguidos y como recogiendo su liberación, silbaron frenéticos, en largo, iracundo, triunfal alarido de desquite*, segons diu, comentant el fet un periòdic madrileny.

* * *

Aplec de la Sardana.—Programa de la Festa: Matí, a les deu.—Ofici Solemne a l'iglesia parroquial de Vallvidrera, cantat per les tres

seccions de la notable *Schola Cantorum de Sant Rafel Arcangel*, que dirigeix el mestre en Josep Quintana, executantse la solemnia *Missa de Sagrament*, del mestre Ribera. Acabada la Missa se practicarà la visita espiritual a la Mare de Deu de Montserrat, cantantse seguidament la *Salve Gregoriana*, y finalitzant ab el cant del *Virolay*, de Mossen Jacinto Verdader, en llaor de l'excelsa Patrona de Catalunya.

A les onze.—En sortint d'Ofici, y com a tribut al venerable implantador de les sardanes llargues, en Pep Ventura, la cobla «Principal» de Perelada executarà la seva típica sardana «Arri Moreu!» y seguirà el programa del matí en la següent disposició:

«L'Aplec de la Sardana», Guiteras.

L'Esbart Català de Dançaires, executarà un selecte programa de ballets populars. «Jorn de festa», Serra; «A sol batent», Morera.

Tarda, a les quatre.—A la Plassa superior de Vallvidrera, s'hi celebrarà una audició en honor als mestres compositors de sardanes, estrenantse les següents, totes elles inèdites: «Cullint ginebra», Casademont; «Esperansant», Manén; «Amunt els Cors», Font; «Cercant l'aimada», Serra.

Seguidament s'executarà la sardana «Montanyenca», d'en Morera; que serà ballada com a «Sardana de les Garlandes».

Aquesta tradicional sardana serà dedicada preferentment an els guanyadors de les tres artístiques garlandes que, com de consuetut, se sortejarán.

«Balladora», Pujol; «Serra amunt», Morera.

A dos quarts de set.—Audició de cançons populars a càrrec del «Orfeó Barcelonés», dirigit pel mestre Goberna: «La Donzella de la Costa», Serra; «Vida» (sardana), Serra; «Montanyes regalades», Sanxo Marraco; «Sota del Olm», Morera.

* * *

El «Grop Catalanista *La Devantera*» assistirà ab barretina y senyera alsada, a la patriòtica festa de l'«Aplec de la Sardana» organisantse, tots els seus inscrits, a fi y efecte de col·laborar fermament a tant catalaníssima festa.

Ab aital motiu pèls joves qu'el componen se vendrà RENAIXEMENT y se repartiran unes fulles, que ab pensaments d'en Guimerà, Rizal, d'el Dant, d'en Frederic Mistral, Almirall y Pi y Margall, enalteixen la llengua nadiua.

FESTA DE JOVENTUT

Ab un plè dels que's signifiquen pel nombre y selecció de la concurrència, a la tarde del día 29 del mes passat, va celebrarse al Palau de la Música Catalana, la primera Festa de Joventut, organitzada per la *Il·lustració Catalana*.

A dos quarts de cinc el senyor Matheu, que presidia l'acte, obrí la festa y cedí la paraula al senyor Franquesa y Gomis, qui llegeix un her·mós treball ab el qual detalla l'esperit del certamen, saludant als que comensen, desitjant que continuin l'esbranzida intel·lectual. Recomaná senzillesa, fletomant els encarcaraments. Es·crivíu sempre pensant en Catalunya. No cal tenirla als llavis—digué—que val més tenirla al cor. Encoratjá a defensors de literatures estranyes y sobre tot de la que ab quatre segles d'invasió no ha lograt abatre la catalana qu'es la vida de la Patria.

El Secretari del Jurat cridá seguidament als autors premiats que foren els següents: Literatura-Poesia.—«La Recansa», autor *Roser*, que resulta esser la senyoreta Elionor Matheu, filla d'en Francesc Matheu, la qual passá a recullir el premi, tributántseli una salva d'aplaudiments, que's repeteixen al acabar el senyor Santos Oliver de llegir la inspirada poesia premiada; «Lo liri», J. Pascual Vila, de Mataró; «Triptic», A. Baldrich, de Sabadell; «Impresions de viatge», Pere J. Bassegoda; «Càntic de nissaga», Joan M. Morante, de Lleida; «Estiu·ejant», Isabel Sans Rosselló, de Valldemosa, qui no's presentá a recullir el premi.—Prosa: «La ba'ada de les set germanes», d'en Lluís Capdevila; «Nà·frecs», F. Costas y Jover, de Valls; «Els gnoms», E. Clapés, de Badalona; «La vespra», de nostre estimat amic Albert Pach; «De la realitat y de la fantasia», J. M. Morante, de Lleida.

Seguidament el senyor Millet, del Jurat de música, doná lectura d'una vibrant alegoria de la música, esma de l'esperit cap a l'ideal. Convida an els joves a fer art sincer, sense escarnir als estranys.—Fem fort l'art de la rassa, que tant anhel·lem pera Catalunya.

El Secretari dona compte de les composicions instrumentals premiades pel Jurat; de les quatre premiades, tres corresponen a la senyoreta Marguerida Orfila Tudurí, qui executá en un piano Cussó part d'elles, essent molt aplaudida. Y acaba aquesta part musical, executant l'altra

composició escullida per una orquesta de senyorettes y joves, dirigida pel propi autor, senyor Gallardo y Garriga.

En nom del Jurat d'Arts, parlá 'l senyor Bassegoda, mostrant an els molts vells ab cor de jove, en vergonyosa contraposició als molts joves que s'han llensat a una vellesa prematura, ab el seu pessimisme. Encoratjá an els joves recomanantlosi que no s'enmirallin en lo que han fet els altres, sinó que tossuts vulguir fer solzament allò que ho sentin y se'n sentin capassos, que no'ls enlluerni lo llampant de fora y buit de dins ni imaginaries divagacions estérils, ja que sols donarán bon fruit aquells que sapien significar el moment que passa. Y's dona lectura dels premiats.

En pintura ho foren en Jaume Bonell, en Lluís Botines Font, en Germá Rosich y en Lluís Bonet.

En escultura, en Francisco Font Contel, en Rogeli Darder Marsá, en Frederic Marés Devol, en Antoni Tarré Castell, en Miquel Carrasco, en Joan Savall y Romeu y en Joan Clos Casellas.

Y en dibuix, en Ramón Soler, en Joan Ballart Noguera y en Lluís Puig Barella.

Tots ells reberen també molts aplaudiments.

La darrera part de la festa foren les composicions de música vocal premiades pel corresponent Jurat: «Les quatre primeres cançons», de don A. Vila y Piqué, cantada per la senyoreta Mercé Recasens; «Balada», de n'Enric Nogués; «Cinc cançons», de n'Eduart Granados y Gal, fill del mestre Granados, y «Sis cançons catalanes» de n'Anfrés y Alsina.

Finalisá l'acte el director de la *Il·lustració Catalana*, en Francesc Matheu, ab belles paraules d'agraïment a quants han contribuït al èxit de la festa-certamen, felicitant als joves premiats. Y ab virils parrafades, demana que's dongui un veritable art a Catalunya, y aixó—digué—ho aconseguirèu, essent cada día més catalans y ben catalans.

Y ben aprop de les set quedá finit l'acte, que fou no solzament una festa d'Art y de joventut, sino d'aplegament de cares rialleres, que no dubto que foren llevat de noves inspiracions pera quants l'hermosor els hi parla al cor.—P.